

Ministru prezidenta Valda Dombrovska uzruna Saeimā 2009.gada 12.martā

Latvijas tauta!
Saeimas deputāti!
Kolēģi!
Cienījamie klātesošie!

Uzskatu, ka šodien ir pietiekami svarīgs iemesls mums visiem atgādināt Latvijas valsts pamatvērtības – valsts neatkarība, demokrātija un latviskā identitāte. Un tikpat svarīgs iemesls atgādināt politiķu atbildību par to saglabāšanu. Pirmo reizi neatkarīgā Latvijā esam spiesti lemt par nežēlīgu taupības režīmu, lai novērstu valsts bankrotu.

Nepārdomāta valsts makroekonomiskā politika, kas noveda pie ekonomikas pārkaršanas. Pretinflācijas pasākumu novēlota ieviešana. Spekulatīvo darījumu neaplikšana ar nodokli. Novēloti pieņemti kreditēšanas ierobežošanas pasākumi. Nesabalansēta valsts attīstība, kas palielinājusi makroekonomiskos riskus un saasinājusi globālās finanšu krīzes ietekmi.

Tie nav tikai iepriekšējo valdību neizdarītie darbi, tie ir cēloņi Latvijas ekonomikas pārkaršanai, tās ir koalīcijas un opozīcijas kļūdas un tā ir 9.Saeimas atbildība savu vēlētāju priekšā.

Strauji pieaugošs bezdarbs, līdz minimumam samazināta uzņēmējdarbības aktivitāte, eksporta konkurētspējas zaudēšana, pazemināts valsts kredītreitings, ierobežotas iespējas aizņemties starptautiskajā finanšu tirgū. Vienīgā valsts budžeta finansēšanas iespēja ir Eiropas Komisijas, Starptautiskā Valūtas fonda un atsevišķu Eiropas Savienības valstu piešķirtais aizdevums.

Fiskālās stabilizācijas pasākumi starptautiskā aizdevuma ietvaros ir ļoti sāpīgi. Tomēr atšķirībā no citām valstīm, kurām šajos globālās nenoteiktības apstākļos nav skaidrības par papildu finanšu resursu piesaisti, Latvijai šis aizdevums dod iespēju plānot valsts attīstību vairākus gadus uz priekšu. Ja stabilizēsim valsts budžetu, tad saņemsim nākamo finansējumu valsts izdevumu segšanai.

Bažas par valsts faktisko finanšu neatkarību var kļūdēt tikai ar aizdevuma līdzekļu koordinētu un prasmīgu izmantošanu, turpinot budžeta izdevumu ierobežošanu. Tas ļaus valstij pārvarēt krīzi, nezaudējot mūsu ekonomiskās un sociālās sistēmas pamatus, nostiprinot demokrātiju un uzlabojot valsts pārvaldes efektivitāti.

Godātā Saeima!

Vēlos apliecināt savu cieņu Valsts prezidentam par izrādīto uzticību veidot valdību šajā smagajā laikā. Šis nav pateicīgs laiks, lai nopelnītu īslaicīgu popularitāti vai mēģinātu lavierēt, noveļot smago lēmumu pieņemšanas atbildību kādam citam.

Politiku atbildība ir sevišķi aktuāla tēma kopš lietussargu revolūcijas laikiem. To regulāri uzsver gan Saeimas opozīcija un koalīcija, gan Valsts prezidents un mūsu vēlētāji. Šobrīd diskusijām par to, kā izmērīt politiķu atbildību ir ļoti īsa mēraukla – memoranda par neatliekamiem pasākumiem valsts maksātspējas nodrošināšanā

konsekventa izpilde.

Šobrīd esam panākuši vienošanos ar koalīcijas partneriem par šādiem neatliekamajiem uzdevumiem:

1. Budžeta deficīta samazināšana, pildot starptautisko aizdevēju prasības un nodrošinot turpmākā finansējuma saņemšanu;
2. Ekonomikas atveseļošana, ātrs un tālredzīgs atbalsts konkurētspējīgai un perspektīvai uzņēmējdarbībai;
3. Atbalsta garantēšana maznodrošinātajiem un bezdarba pieauguma apturēšana;
4. Sadarbība ar sociālajiem partneriem un precīza informācija par pieņemtajiem lēmumiem;
5. Valsts prezidenta izvirzīto noteikumu izpilde un Satversmes grozījumu pieņemšana Saeimā, paredzot tautai reālas tiesības atlaist Saeimu, ja tā zaudējusi sabiedrības uzticību.

Cienījamie klātesošie!

Krīzes situācijā svarīgākais ir ātri pieņemt profesionālus lēmumus. To ir iespējams izdarīt iesaistot labākos savas jomas ekspertus, tāpēc būtisks papildinājums manas valdības komandai būs ekspertu konsultatīvā padome. Tās uzdevums būs palīdzēt valdībai atrast labākos risinājumus ekonomikas atveseļošanai.

Paldies visiem, kas jau šobrīd ir pieteikušies nesavtīgam darbam krīzes pārvarēšanā. Paldies arī tiem, kuri ir atsūtījuši savus ierosinājumus valdības deklarācijai un neatliekamajiem uzdevumiem. Un paldies arī tiem, kas ir atsūtījuši priekšlikumus par līdzekļu optimizāciju valsts pārvaldē.

Cienījamie kolēģi!

No iepriekšējās valdības esmu saņēmis mantojumā ne tikai smagu situāciju valsts budžetā, bet arī vairākas labas iestrādes, ko noteikti turpināšu. Šeit, piemēram, jāmin Ivara Godmaņa valdības izstrādātā uzņēmējdarbības atbalsta programma, ko apņēmamies ieviest nekavējoties.

Šobrīd visskaudrāk izjūtam Latvijas ekonomiskās krīzes ietekmi, taču jāatzīst, ka tā faktiski ir sistēmas krīze un tās novēršana prasa fundamentāli dziļāku pieeju. Valsts atbalsts jānodrošina trim blokiem vienlaicīgi. Sociālo jautājumu risināšanai garantējot valsts atbalstu maznodrošinātajiem. Finanšu krīzes pārvarēšanai, kas prasa atbalstu banku sistēmai. Uzņēmējdarbības atbalstam ekonomiskās aktivitātes atjaunošanai.

Runājot par uzņēmējdarbības atbalstu, jāuzsver galvenās lietas – valsts garantijas eksportspējīgiem uzņēmumiem, papildus līdzekļu piešķiršana Eiropas Savienības fondiem un to apguves paātrināšana, birokrātijas un administratīvā sloga samazināšana. Svarīgs kritērijs uzņēmējdarbības atbalsta piešķiršanai būs esošo darba vietu saglabāšana un jaunu radīšana. Jāstrādā pie nacionālās enerģētikas un mājokļa siltināšanas programmas, kas vienlaicīgi ļaus samazināt atkarību no importētajiem energoresursiem un ietaupīt ievērojamus līdzekļus.

Pilnā mērā jāizmanto jau bieži minētās Latvijas priekšrocības – ģeogrāfiskais novietojums, dalībvalsts statuss Eiropas Savienībā un NATO, kā arī izeja uz Krievijas un NVS valstu tirgu.

Cienījamās deputātes un godātie deputāti!

Diemžēl jaunā valdība ir mantojusi arī lielu sabiedrības neuzticību pret valsts varu. Tas būtiski apgrūtina valdības rīcības spēju ekonomiskās krīzes apstākļos. Sabiedrības uzticību var atgūt tikai ar smagu un godīgu darbu. Jaunās valdības uzdevums būs pieņemt nepopulārus lēmumus un pārliecināt sabiedrību par to nepieciešamību. Sniegt godīgas atbildes par situāciju valstī, uzņemties atbildību par prognozēm un nodrošināt rezultātus savam darbam.

Papildus valdības darbam pie ekonomisko jautājumu risināšanas, nozīmīga uzmanība tiks veltīta korupcijas apkarošanai un tiesiskuma nostiprināšanai. Vēlos uzsvērt - Jaunais laiks arī turpmāk konsekventi iestāsies par godīgu valsts pārvaldi un apkāros korupcijas sērgu.

Ir mērķtiecīgi jāturpina KNAB uzņemtais kurss korupcijas apkarošanā. Jāgarantē tiesībsargājošo iestāžu darba neatkarība. Jāievieš praksē Valsts kontroles revīziju rekomendācijas, nodrošinot valsts līdzekļu lietderīgu izmantošanu. Jāorganizē atklātas valsts iepirkumu un konkursu procedūras, nodrošinot katra valsts izdotā lata caurspīdīgumu. Mūsu uzdevums ir ne tikai nodrošināt valsts izdzīvošanu šogad, bet arī mainīt tiesisko un politisko vidi.

Latvijas rīcību šobrīd vēro ne tikai starptautiskie finanšu līdzekļu aizdevēji, bet arī citas valstis, lai atrastu pareizu formulu kā rīkoties šajā globālās lejupslīdes situācijā.

Jaunās valdības atbildība sniedzas tālu pāri Latvijas robežām, tā ir atbildība par krīzes seku ietekmi Baltijas jūras reģionā kopumā. Piemēram, ja „ekonomiskās krīzes muklājā” nogrimis Latvija, tas apdraudēs arī pārējās Baltijas valstis un arī līdz šim ekonomiski spēcīgo Zviedriju. Pie optimistiskā scenārija Latvija var kļūt par pirmo smagā pieredzē balstītu veiksmes stāstu kā labot kļūdas makroekonomikas attīstībā un pārvarēt finansējuma deficītu globālās finanšu krīzes laikā.

Latvijas pirmie pieci gadi Eiropas Savienībā ir nesuši nebijušu valsts ekonomisko izaugsmi un labākus dzīves apstākļus simtiem tūkstošiem Latvijas ģimeņu. Eiropas Savienības dalībvalsts statuss ir nodrošinājis daudzu miljardu eiro ieplūšanu Latvijas tautsaimniecībā.

Diemžēl straujas izaugsmes apstākļos Latvijas valdības neveidoja budžeta pārpalikumu, nekontrolēja inflāciju un algu pieaugumu. Tādēļ tagad esam spiesti aizņemties apjomīgus līdzekļus no Eiropas Komisijas un citiem sabiedrotajiem. Zinot pašreizējo situāciju finanšu jomā, aicinu vēlreiz novērtēt priekšrocības, ko šobrīd sniedz Latvijas atrašanās Eiropas Savienībā.

Fundamentālu kļūdu rezultātā Latvijai ir sarežģīti tūlīt ieviest eiro, taču mums jāpanāk pievienošanās eiro bloka valstīm pēc iespējas agrāk. Vienotā Eiropas valūta dotu būtisku garantiju krīzes veiksmīgai pārvarēšanai, kā arī stabilu pamatu ekonomikas atveseļošanai.

Esmu optimists, un redzu, ka Latvijas ekonomikai ir iespēja atveseļoties, taču tam nepieciešams gan pilsoniskās sabiedrības un uzņēmēju, gan visu iedzīvotāju atbalsts,

padoms un solidāra iesaistīšanās.

Cienījamie klātesošie!

Latvijai šī ir smaga un nopietna situācija. Taču tādas mūsu valstij ir bijušas arī iepriekš. Tās visas esam sekmīgi pārvarējuši. Lai to izdarītu arī šoreiz nepieciešami šādi priekšnoteikumi – politiskā stabilitāte, skaidra ekonomiskā politika un spēja konsekventi pildīt pieņemtos lēmumus.

Politiskā stabilitāte ir atkarīga no tautas uzticības atgūšanas, parlamenta spējas izpildīt Valsts prezidenta izvirzītos nosacījumus un no parlamenta atbalsta neatliekamiem pasākumiem valsts maksātspējas nodrošināšanā.

Spēja konsekventi pildīt pieņemtos lēmumus ir atkarīga no koalīcijas partneru godaprāta un atbildības par situāciju valstī, no katras partijas tālredzības un katra valdības locekļa profesionāla darba.

Cienījamās deputātes un godātie deputāti!

Jūsu šodienas balsojums par valdības un tās darāmo darbu apstiprināšanu ir arī lēmums par to, kā valstī pārvarēt samilzušo ekonomisko un politisko krīzi.

Mans priekšlikums par rīcību pašreizējā situācijā – stratēģija, pirmie uzdevumi, komanda un darba principi – jums ir zināmi.

Aicinu jūs balsot par valdības sastāvu un veicamajiem darbiem.

Paldies par uzmanību!